

■ En workshop afholdt af Seges Økologi i samarbejde med Udviklingscenter for Husdyr på Friland, skal på sigt være medvirkende til at gøre "Glade grises helbred" - som workshoppen blev kaldt - endnu bedre.

af THEA KVISTFELD BAK

Optimering af velfærden hos øko- og frilandsgrise

Workshop skal højne velfærden hos øko- og frilandsgrise.

For nyligt blev der afholdt en workshop med det formål at samle og diskutere tilgængelig viden om øko- og frilandslagtesvins helbred med henblik på at kunne prioritere, hvad der kan og skal gøres for at sikre disse slagtesvins velfærd.

Workshoppen blev arrangeret på baggrund af den meget omdiskuterede undersøgelse, der tidligere på året viste, at sundheden blandt økologiske og frilandsgrise ikke er bedre end hos de konventionelle grise. Dog blev det under workshoppen præciseret, at de økologiske grise ikke får flere anmærkninger på slagteriet end de konventionelle, og at det er nogle andre bemærkninger, de typisk får.

Derfor blev det besluttet, at der skulle gøres noget, og Seges Økologi inviterede i samarbejde med Udviklingscenter for Husdyr på Friland alle med interesse i økologisk produktion til en workshop, der på sigt skal være medvirkende til at gøre "Glade grises helbred" - som workshoppen blev kaldt - endnu bedre. Workshoppen blev holdt hos Friland i Randers, der lagde mødelokaler til.

Mange oplægsholdere

Blandt de mange oplægsholdere på dagen var der praktiserende dyrlæger, folk fra Seges, Landbrug & Fødevarer, NaturErhvervstyrelsen, Danish Crown, Aarhus Universitet, Københavns Universitet og Udviklingscenter for Husdyr på Friland, så der var mange vinkler på, hvad der sker i besætninger, og hvordan man kan gøre det

bedre. I alt var der på dagen 11 forskellige indlæg - otte dyrlæger, to biologer og en agronom - som gav mulighed for nogle gode diskussioner blandt tilhørerne, og som forhåbentligt munder ud i nogle fornuftige tiltag for øko- og frilandsproduktion. Der bliver fulgt op på workshoppen forskellige ideer og konklusioner på en temadag den 18. november.

Produktionen set med dyrlægens øjne

Dyrlæge Niels Hjørnholm fra LVK, har i en årrække haft sin gang i mange øko- og frilandsbesætninger, og ifølge hans erfaring, bør et af fokuspunkterne hos de økologiske besætninger være management, som blandt andet indebærer øget fokus på håndtering af syge og tilskadekomne dyr.

- Der bliver behandlet for lidt i de økologiske besætninger, og den største del af de aflivninger der foretages, sker på grund af halebid og ledinfektioner. Desuden er mavesår en stigende grund til aflivninger, vurderer Niels Hjørnholm.

- Et af de vigtigste parametre i driften af en økologisk besætning er flokstyrrelsen. Der er alt for stor vægtspredning på grisene i de store flokke, og det gør, at de grise der ikke vokser så hurtigt som de andre, og som måske er små allerede fra starten, ikke får et foder, der svarer til deres størrelse, fortæller han, og understreger vigtigheden af management i besætningerne.

Mindre antibiotika med markedets bedste syre

Markedets højeste indhold af aktive syrer (85-88%)

Sænker pH i foder, vand og grisenes maver.

Forebygger problemer med salmonella og E-coli

Højere tilvækst og lavere foderforbrug

Billigste forsikring mod foderrelaterede problemer

Mindsker behovet for brug af antibiotika

Myresyre 85%

0,1-0,2% i vådfoder
0,5-0,8% i tørfoder

Kræver HACCP

Tilsætningsstof til foder.
Må ikke bruges til drikkevand

Agro-Formacid

0,1-0,2% i drikkevand
0,1-0,2% i vådfoder

Kræver ikke HACCP

Flydende tilskudsstof til sver, smågrise og slagtesvin.
Velegnet til drikkevand og vådfoder.

Agro-Acid Blend 80/20

0,1-0,2% i vådfoder
0,5-0,8% i tørfoder

Kræver ikke HACCP

Specielt til stabilisering af vådfoder. Modvirker gær og skimmel. Reducerer tab af aminosyrer.

Vidste du?

- Syretilsætning er et effektivt våben mod salmonella problemer?
- Der lever over 1000 milliarder mikroorganismer i 1 liter vådfoder og de æder af næringsstofferne - især aminosyrer. Jo varmere der er - jo mere vokser de. Deres vækst begrænses med tilsætning af syre.

- Forsøg med smågrise viser at tilvæksten øges med op til 10% og foderforbruget reduceres med op til 3% - Det betaler let investeringen i syre tilbage.

- Investeringen i tilsætning af 0,15% Agro-Formacid er kun 1,40 kr pr. smågris?

Kontakt 9717 3300
www.agrokorn.dk

■ Der blev debatteret lystigt blandt deltagerne på workshoppen.

- Pasningen af grisene er uovertruffent vigtigt, fortsætter han, og sluttede af med at anbefale at alle dyr vaccineres mod alt i besætningerne.

Velfærdskontrollen opfordrer til flere aflivninger

Dyrlæge Anne Klottrup fra NaturErhvervstyrelsen fortæller, at det generelt er glade og tilpasse grise de møder på deres kontroller i økologiske besætninger.

- I løbet af de seneste tre år har vi foretaget tre politianmeldelser for overtrædelse af dyreværnsloven på svineområdet, og tilbagekaldt autorisationen fra en bedrift. De fleste overtrædelser vedrørende dyr NaturErhvervstyrelsen finder på deres kontroller, er manglende behandling af syge dyr og forkert indretning af sygestier. Desuden ses det ofte, at mange ikke har en plan for hvad der skal ske med grisene, når de først er anbragt i sygestien. Det være sig enten når de bliver raske, eller når man indser, at grisen ikke kan helbredes, forklarer Anne Klottrup. Derfor opfordrer hun til, at man generelt har en plan for, hvad der skal ske med grisene, og til at uheldige grise aflives med det samme.

Få bugt med halebid

Svend Haugegaard er dyrlæge, og arbejder til dagligt på laboratoriet i Kjellerup, og han stod for et indlæg omhandlende halebid på workshoppen.

- Op imod 50 procent af de grise der dør i besætningerne, dør af blodforgiftning. En "hel" gris har en god barriere mod bakterier, men så snart der er bare det mindste hul på en gris, så er der fri adgang for bakterier der kan føre til blodforgiftning og død. Det kan både være ved tandslibning, halekuperinger, kastration, og altså også halebid, forklarer Svend Haugegaard.

- Hul på grisen er et problem, men et hul på halen er et særligt problem. Selv de helt små huller og halebid, kan give store infektioner, og kan give rygmarvsbetændelse og bylder op igennem ryggen på grisen, som kan give diskusprolapslignende symptomer hos grisen. Igen skal vigtigheden af mindre flokke understreges, da halebid ofte opstår når grisene er frustrerede, og den frustration kan opstå, når flokkene bliver for store, mener Svend Haugegaard.

Orme reducerer effekten af vaccine

Det er et velkendt problem, at grise på friland har et større smittepres fra orm og parasitter end konventionelle grise, og netop det holdt lektor Helena Mejer fra Københavns Universitet oplæg om.

- Grise er relativt robuste, når det kommer til orm i forhold til for eksempel kvæg, men de kan påvirke grisen direkte, og det har blandt andet vist sig, at infektion med spoleorm kan reducere effekten af mycoplasma vaccination i grise, forklarer hun.

Hun anbefaler, at man i sine staldbygninger anvender en gasbrænder, når man har fjernet alt organisk materiale og vasket inventaret, da det er yderst effektivt mod de ormeæg, der ligger i stien og gemmer sig i revner og sprækker. Desuden opfordrer hun til, at man får undersøgt gødningsprøver fra sin besætning, så man kender sit smitteniveau.

Mange konstruktive debatter

Indimellem de mange indlæg var der lagt op til debat blandt deltagerne, og til sidst var der en afsluttende debat, der havde til formål at samle de vigtigste punkter, som der skal arbejdes videre med og konklusionen var klar:

- Halebid skal behandles, uanset størrelse, så følgesygdomme som bylder og knoglemarvsbetændelse kan forebygges, og der ikke kommer en bemærkning på afregningen.
- Lidelse blandt dyrene er og bliver aldeles uacceptabelt.
- Et gentagende råd fra flere af indlægsholdere var, at man skulle passe på med at have grisene i for store flokke, men i stedet prøve at se lidt på, hvad de konventionelle gør med holddrift og sektionering.
- Kommunikere mere nuanceret til forbrugerne, ikke alt i økologi er rosenrødt.
- Er reglerne og forvaltningen omkring antibiotika i orden? Bliver der underbehandlet for mange grise? Hvad ville kunne give flere rettidige behandlinger?

- Management herunder rettidig håndtering af syge dyr er alfa omega for at sikre glade grises helbred.

Til slut tilføjede en af tilhørerne, at til trods for de udfordringer der er i økologiske og frilandsbesætninger, så kan det sammenlignes lidt med børn i en skovbørnehave. De får flere skrammer og måske brækker de en arm, men overordnet er de glattere end børn i en almindelig børnehave, hvilket stemmer meget godt overens med mottoet bag workshoppen, om hvordan man får de glade grise til at blive endnu glattere. ■

Brug ejersiden mere aktivt

Dyrlæge Marie Bodenhoff, Ejerservice Danish Crown, havde på workshoppen et indlæg om hvordan producenterne kan bruge data fra kødkontrollen til sundhedsstyringen i slagtesvinebesætninger.

- Jeg vil gerne opfordre til, at man som producent bliver bedre til at bruge datasættet fra slagteriet. Der er mange oplysninger, som viser, hvor der skal sættes ind på besætningen. Desuden er der på ejersiden, under statistik, et sted, hvor man kan tilføje sin dyrlæge som administrator, så ens dyrlæge også kan gå ind og se datasættet, forklarede Marie Bodenhoff.

Influenza hos svin kan være en vigtig årsag til økonomiske tab

IDT Biologika
Lyngbyvej 20 · 2100 København

